

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Збірник матеріалів

**XXVII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

20 лютого 2025 року

Київ 2025

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2025. 385 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 7 від 26.02.2025)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 20 лютого 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

**Рис. 3. Частка іммігрантів у структурі населення приймаючих країн,
за рівнем доходу (1960 р., 1990 р., 2020 р.), % [2]**

Загалом проблема трудовресурсного забезпечення, маючи системний характер, обумовлює багатокомпонентну мультирівневу структуру регуляторного впливу (на міжнародному, макрорівні, мікрорівні). Трансформація відповідного механізму на країновому рівні повинна відповідати спрямованості глобальних процесів трудовресурсного забезпечення, парадигмальний характер яких обумовлений об'єктивними трендами соціально-економічного розвитку, взаємозалежністю і взаємообумовленістю процесів формування, розподілу і перерозподілу людського капіталу у світовому масштабі.

Література

1. Аналіз міграційної політики країн: орієнтири для України. Проєкт «Візія – 2033: «Збереження і розвиток трудових ресурсів України в найближче десятиліття». Київ. 2024. 157 с. URL: <https://ampua.org/wp-content/uploads/2024/02/Analiz-migraciynoi-politiki-derzhav-orientiri-dlya-Ukraini.pdf> (дата звернення: 15.12.2023)
2. World Development Indicators (dashboard), World Bank, Washington, DC. URL: <https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicators/> (дата звернення: 15.12.2023)

Ланська Світлана,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки праці,
в.о. завідувача кафедри економіки праці
Маріупольський державний університет;
Воскобойник Дмитро,
3 курс, третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти, денна форма навчання,
ОНП «Економіка»
Маріупольський державний університет

**АКТИВНА ПОЛІТИКА НА РИНКУ ПРАЦІ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ КРАЇНИ**

Активна політика на ринку праці (АПРП) являє собою сукупність фінансованих державою заходів, що спрямовані на покращення функціонування ринку праці шляхом стимулювання змін у попиті на робочу силу та її пропозиції, а також процесу їх

збалансування. Зокрема, ці заходи спрямовані на збереження існуючих та створення нових робочих місць, сприяння закріпленню на ринку праці та реінтеграції довготривалих безробітних і неактивних осіб, а також полегшення процесу пошуку роботи та підбору роботи. На практиці вони спрямовані на аутсайдерів ринку праці – всіх безробітних та неактивних осіб [1, с. 9].

Добре функціонуюча та ефективна активна політика на ринку праці може забезпечити економічну та соціальну віддачу в середньо- та довгостроковій перспективі. Дослідження показують, що інвестиції в АПРП є пов'язаними з економічним зростанням і позитивно впливають на зайнятість, допомагаючи зменшити невідповідність та дефіцит робочої сили, надаючи працівникам відповідні навички, підтримуючи перекваліфікацію та посилюючи участь на ринку праці недостатньо представлених груп [2, с. 88].

База даних Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) класифікує АПРП на шість широких категорій [1, с. 9]:

- навчання;
- стимулювання зайнятості;
- безпосереднє створення робочих місць;
- стимулювання стартапів;
- державні служби зайнятості та адміністрування;
- захищена та підтримана зайнятість та реабілітація.

Згідно з оцінками Генерального директорату з питань зайнятості, соціальних питань та інтеграції Європейської комісії, програми допомоги у пошуку роботи є більш ефективними для соціально незахищених учасників, тоді як субсидії на працевлаштування та навчання (професійну підготовку) краще працюють для довготривало безробітних людей [2, с. 88].

Зокрема, огляд досліджень, присвячених оцінці активної політики на ринку праці, свідчить, що [2, с. 88]:

- середній вплив АПЗП зростає в середньо- та довгостроковій перспективі;
- жінки та довготривалі безробітні отримують більше користі, ніж інші демографічні групи;
- АПЗП має більш позитивний вплив під час рецесії. Зважаючи на швидкість й інтенсивність технологічного прогресу та мінливих потреб у навичках, посилення інвестицій в АПЗП через політику навчання впродовж життя є ключовим для максимізації віддачі.

Згідно з дослідженнями щодо оцінки впливу, витрати на АПЗП можуть принести позитивну віддачу в довгостроковій перспективі, включаючи довшу трудову кар'єру, з

відповідними податковими надходженнями, внесками на соціальне страхування та кращими пенсіями для працівників. З точки зору соціальних результатів, АПЗП мають вплив на зниження рівня бідності, особливо для тих, хто має нижчий рівень кваліфікації [2, с. 88].

Інвестиції в ефективну активну політику на ринку праці можуть допомогти людям знайти нову роботу і довше залишатися зайнятими. Моделювання, проведене за допомогою моделі RHOMOLO Європейської Комісії, продемонструвало, що заплановані інвестиції ESF+ (ЄСФ+)¹ у такі заходи можуть призвести до збільшення кількості працевлаштованих людей у різних дохідних групах – і це протягом щонайменше 20 років після початкових інвестицій, досягнувши піку в у 2027 році (рис. 1). Водночас ці інвестиції також збільшують ВВП [2, с. 88].

Примітка: квінтіль 5 за доходами вказує на найбагатший квінтіль, а квінтіль 1 – на найбідніший.

Рис. 1. Очікуваний вплив на зайнятість інвестицій у сфері втручання, що збільшують пропозицію праці, в рамках програми ESF+, 2021-2027 рр., за квінтилями доходу (% відхилення від базового рівня) [2, с. 88]

Прогнозується, що інвестиції ESF+ в активну політику на ринку праці збільшать зайнятість населення після завершення інвестиційного періоду особливо для груп з низькими доходами. Фактично різні соціально-демографічні групи реагують на АПЗП по-різному.

Сучасна парадигма економічного розвитку віддає перевагу АПЗП і закликає більше інвестувати в її заходи, але вони не є панацеєю. Доцільно продовжувати дослідження щодо оцінювання впливу, зокрема мікроекономічного, соціальних наслідків активної політики на

¹ Європейський соціальний фонд плюс (ЄСФ+) є основним інструментом Європейського Союзу для інвестування в людей та підтримки реалізації Європейського стовпа соціальних прав

ринку праці, щоб краще зрозуміти значущість соціальних інвестицій у здоров'я, добробут й освіти, а також для порівняння ефективності витрат на різні види АППР.

Таким чином, результати оцінок впливу активних програм зайнятості на світовому рівні підтверджують ефективність активної політики ринку праці як інструменту підтримки результатів зайнятості населення, особливо в країнах, які розвиваються, де найбільшою мірою потрібен доступ до якісних робочих місць. Це є важливою інформацією для урядів країн, яким потрібно робити вибір щодо спрямування державного фінансування на активну політику ринку праці в умовах бюджетних обмежень. І це цілком стосується України в сучасних умовах, коли вельми необхідно сформулювати максимально ефективну стратегію сприяння зайнятості населення.

Література

1. Ernst E., Merola R., Reljic J. Labour market policies for inclusiveness a literature review with a gap analysis. ILO working paper, 78. 2022. ILO. DOI: <https://doi.org/10.54394/SEPQ5405>
2. Employment and Social Developments in Europe 2024. European Commission: Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023. DOI: <https://doi.org/10.2767/91555>

Лелюк Ольга,
кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економіки праці
Маріупольський державний університет

СУЧАСНІ КОРПОРАТИВНІ ТРЕНДИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ

Надшвидкі темпи розвитку сучасної світової економіки призводять до інтенсивного розвитку кожної з її складових. Оскільки людина є найціннішим ресурсом, управління людськими відіграє головну рушійну роль в економіці. Тому доречно вважати, що сучасно-еволюційні зміни в цій сфері впливатимуть на загально-економічне функціонування, а роль HR-менеджменту набуватиме критичної значущості.

Зважаючи на це, актуальним є дослідження найновіших тенденцій в сфері HR-управління, щоб вчасно реагувати на нагальні виклики навколишнього середовища. Так,